

C/2024/870

6.2.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Uwagi dodatkowe na temat polityki gospodarczej w strefie euro na 2023 r.”

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2024/870)

Sprawozdawca: **Manthos MAVROMMATIS**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	23.3.2023
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia przez sekcję	5.10.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	25.10.2023
Sesja plenarna nr	582
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	117/0/0

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) zaleca, by polityka pieniężna EBC była stale dostosowywana do danych ekonomicznych, tak aby w perspektywie średnioterminowej osiągnąć cel inflacyjny na poziomie 2 % na solidnych podstawach, a jednocześnie zarządzać ryzykiem nadmiernie rygorystycznej polityki. Taka polityka nieuchronnie pociągnie za sobą negatywne konsekwencje zarówno dla gospodarstw domowych, jak i dla przedsiębiorstw, szkodząc stabilności pożyczek, ograniczając dostęp do kredytów i utrudniając inwestycje mające na celu przeciwdziałanie zmianie klimatu.

1.2. Podejście ostrożnościowe EBC jest szczególnie zalecane w obecnej sytuacji gospodarczej, przy ograniczonym wzroście gospodarczym w połączeniu z ryzykiem recesji w kilku państwach członkowskich. Prognozy dotyczące najlepszego kierunku polityki EBC są jednak bardzo trudne, ponieważ konieczne staje się znalezienie równowagi między zmniejszeniem utrzymującej się wysokiej inflacji a unikaniem zbliżającej się recesji, podczas gdy znaczna niepewność w kluczowych obszarach polityki pozostaje wysoka.

1.3. EKES popiera propozycję Komisji, by kraje strefy euro skoordynowały swoją politykę fiskalną z polityką pieniężną EBC w celu osiągnięcia polityki pieniężnej zdolnej skutecznie zahamować inflację w ramach spójnego podejścia.

1.4. Jeśli chodzi o energię, EKES zwraca uwagę na istniejącą niepewność pod względem zagrożeń geopolitycznych i związanych z dostawami energii. Ceny utrzymują się na rekordowo wysokim poziomie, choć wydaje się, że są bardziej zrównoważone niż w przeszłości. UE powinna zatem jeszcze aktywniej dążyć do szerszej dywersyfikacji dostaw energii.

1.5. EKES jest zaniepokojony wysoką inflacją, która ma wynieść 5,6 % w 2023 r., a w szczególności inflacją w sektorze spożywczym. W tym sektorze w niektórych państwach członkowskich nie zawsze występuje ożywiona konkurencja.

1.6. Komitet zauważa, że stopniowe wycofywanie tymczasowych ram prawnych dotyczących pomocy państwa, zaplanowane już przez Komisję, powinno doprowadzić do bardziej ukierunkowanych środków o lepszej konstrukcji, wydajności i przystępności cenowej, tak aby utrzymać konsolidację rynku wewnętrznego, biorąc pod uwagę różne możliwości państw członkowskich w zakresie przyznawania pomocy państwa.

1.7. EKES odnotowuje zalecenie Rady Ecofin w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, w którym stwierdza się, że w obecnym kontekście „szeroka ekspansja fiskalna w celu wsparcia popytu prawdopodobnie jeszcze bardziej podsyciłaby presję inflacyjną”. W związku z tym polityka fiskalna powinna być odpowiednio zróżnicowana w poszczególnych państwach członkowskich, biorąc pod uwagę odmienną sytuację finansów publicznych tych państw.

1.8. EKES zauważa, że potrzebne są ukierunkowane środki polityki fiskalnej, by udzielić wsparcia przedsiębiorstwom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, zwłaszcza z perspektywy utrzymania miejsc pracy i kapitału ludzkiego, z jednoczesnym zachowaniem sygnałów cenowych i z oferowaniem zachęt do ograniczania zużycia energii. Należy również odpowiednio wspierać poziom inwestycji w badania, rozwój i innowacje z myślą o wzroście wydajności i stymulowaniu wzrostu gospodarki realnej, a także o utrzymaniu konkurencyjności.

1.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje wnioski ustawodawcze Komisji dotyczące zreformowania zarządzania gospodarczego w UE po raz pierwszy od czasu kryzysu finansowego, zauważając, że aby zreformowane ramy były skuteczne, decydujące znaczenie będzie miało poczucie odpowiedzialności za ten proces przez państwa członkowskie i skuteczność nowych przepisów.

1.10. Komitet z zadowoleniem przyjmuje względną odporność rynku pracy, o której świadczą najnowsze dane, mimo że w kilku państwach członkowskich bezrobocie młodzieży jest znaczne, a płace realne znajdują się do pewnego stopnia pod silną presją. Jak zauważył EBC, na obecnym kurczącym się rynku pracy płace nominalne powinny wzrosnąć, aby realne płace mogły odzyskać część swojej siły nabywczej.

1.11. Ze względu na utrzymującą się inflację i jej negatywny wpływ na płace realne EKES uważa, że partnerzy społeczni i rządy powinny negocjować i uzgadniać krajowe pakiety na rzecz dochodu w celu zmniejszenia inflacji bez osłabiania inwestycji i wzrostu oraz że te pakiety powinny iść w parze z ukierunkowanymi środkami wspierającymi słabsze grupy ludności.

1.12. EKES uważa, że w pozostałym okresie kluczowe pozostanie skuteczne wdrożenie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), i wzywa do przeprowadzenia dogłębnej oceny skutków finansowanych projektów, aby zapewnić ich zgodność z celami długoterminowymi oraz rzeczywistą zdolność do odbudowy i zwiększania odporności.

1.13. Ponadto EKES zachęca zarówno EBC, jak i rządy krajowe do wprowadzenia alternatywnych środków wsparcia i odpowiednich inicjatyw, innych niż zmiany stóp procentowych, w celu jak najszybszego skierowania inflacji ku tendencji spadkowej, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że niektóre z głównych czynników inflacyjnych to znaczące zakłócenia i braki po stronie podaży.

1.14. EKES wyraża zaniepokojenie stanem gospodarki strefy euro po podniesieniu przez EBC stóp procentowych we wrześniu i stwierdza w oparciu o obecne podstawy gospodarcze, że należy unikać dalszych podwyżek. Wyzwaniem dla wszystkich decydentów politycznych staje się obecnie decyzja o tym, jak szybko będzie można wprowadzić tendencję spadkową stóp procentowych.

2. Kontekst i tło

2.1. Gospodarka europejska rozwija się w umiarkowanym tempie. Niższe ceny energii (z wyjątkiem ropy naftowej), zmniejszenie ograniczeń w łańcuchu dostaw i silny rynek pracy rzeczywiście przyczyniły się do umiarkowanego wzrostu w pierwszym kwartale 2023 r. i pozwoliły uniknąć recesji. Jednak najnowsze dane gospodarcze wskazują, że ryzyko recesji wzrosło.

2.2. Zgodnie z letnią prognozą gospodarczą Komisji Europejskiej prognozy wzrostu gospodarki UE zostały ograniczone do 0,8 % w 2023 r. (1,0 % w wiosennej prognozie śródkresowej) i do 1,4 % w 2024 r. (1,7 % wiosną). Tendencje zniżkowe są podobne w strefie euro – obecnie oczekuje się, że wzrost PKB wyniesie odpowiednio 0,8 % i 1,3 % w 2023 r. i 2024 r.

2.3. Oczekuje się, że inflacja będzie nadal spadać w okresie objętym prognozą – do 5,6 % w 2023 r. i 2,9 % w 2024 r. w całej strefie euro, co będzie wymagało podjęcia przez EBC odpowiednich działań w zakresie polityki pieniężnej. Ponieważ inflacja utrzymuje się na wysokim poziomie, co budzi obawy zwłaszcza w odniesieniu do sektora spożywczego, w którym konkurencja w niektórych państwach członkowskich nie zawsze wydaje się prężna, warunki finansowania zostaną jeszcze bardziej zaostrzone. Ponadto, chociaż oczekuje się, że EBC i inne banki centralne zbliżą się stosunkowo szybko do końca cyklu wzrostu stóp procentowych, niedawne zawirowania w sektorze finansowym w Stanach Zjednoczonych i Szwajcarii prawdopodobnie odbiją się zarówno na kosztach, jak i na łatwości dostępu do kredytów.

2.4. Negatywny wpływ rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie na rachunki za energię w całej UE okazał się powodować mniej zakłóceń, niż początkowo przewidywano – dzięki łagodnej zimie w połączeniu z szybką dywersyfikacją dostaw energii i znacznym spadkiem zużycia gazu, co obniżyło ceny.

2.5. Jak wskazano wcześniej w wiosennej prognozie gospodarczej Komisji, silny wzrost nominalny i likwidacja pozostałych środków związanych z pandemią doprowadziły do spadku łącznego deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych w UE do 3,4 % PKB w 2022 r., chociaż stopniowe wycofywanie takich programów miało szczególnie wpływ na słabsze grupy społeczne.

2.6. Dynamiczny rynek pracy przyczynia się do zwiększania odporności gospodarki UE. Bezrobocie w UE osiągnęło rekordowo niski poziom 6,0 % w marcu 2023 r. przy jednocześnie wysokich wskaźnikach uczestnictwa i zatrudnienia. Utrzymają się też jednak niedobory, zwłaszcza w odniesieniu do wysoko wykwalifikowanych pracowników. Mimo to bezrobocie młodzieży jest nadal wysokie w kilku państwach członkowskich, a płace realne znajdują się pod poważną presją ze względu na wysoką inflację.

2.7. Oczekuje się, że rynek pracy w UE tylko w niewielkim stopniu zareaguje na wolniejsze tempo wzrostu gospodarczego. Zgodnie z przewidywaniami w tym roku wzrost zatrudnienia wyniesie 0,5 proc., a następnie nieznacznie spadnie do 0,4 proc. w 2024 r. Oczekuje się, że stopa bezrobocia utrzyma się na poziomie nieco powyżej 6 proc.

2.8. W swojej niedawnej opinii ⁽¹⁾ EKES zajął stanowisko w sprawie polityki gospodarczej, która ma być realizowana w strefie euro. Niniejsza opinia opiera się na poprzedniej opinii i aktualizuje stanowisko Komitetu w oparciu o najnowsze osiągnięcia i dane.

3. Uwagi ogólne i szczegółowe

3.1. EKES zauważa, że podczas wrześniowego posiedzenia EBC podniósł stopę procentową depozytów o 25 punktów bazowych do 4 %, przez co osiągnęły one najwyższy notowany dotąd poziom. EBC, który już po swoim lipcowym posiedzeniu zrewidował prognozy wzrostu na najbliższe trzy lata, ostrzegł, że jego Rada Prezesów jest zdecydowana zapewnić terminowy powrót inflacji do średniookresowego celu 2 %.

3.2. Ponieważ stopy procentowe w dłuższym okresie mogą być wyższe niż oczekiwano ze względu na utrzymywanie się inflacji, EKES zaleca, by polityka pieniężna była stale dostosowywana do danych gospodarczych, aby osiągnąć cel inflacyjny EBC wynoszący 2 % na solidnych podstawach, a jednocześnie zarządzać ryzykiem zbyt rygorystycznej polityki budżetowej. Taka polityka może faktycznie prowadzić do negatywnych konsekwencji zarówno dla gospodarstw domowych, jak i dla przedsiębiorstw, szkodząc stabilności pożyczek (więcej pożyczek zagrożonych), ograniczając dostęp do kredytów (zwłaszcza MŚP) i utrudniając inwestycje mające na celu przeciwdziałanie zmianie klimatu.

3.3. Podejście ostrożnościowe jest szczególnie zalecane w obecnej sytuacji gospodarczej, przy ograniczonym wzroście gospodarczym w połączeniu z ryzykiem recesji w kilku państwach członkowskich. Przy tym prognozy dotyczące najlepszego kierunku polityki EBC są bardzo trudne, ponieważ konieczne staje się znalezienie skomplikowanej równowagi między zmniejszeniem utrzymującej się wysokiej inflacji a unikaniem zbliżającej się recesji, podczas gdy znaczna niepewność w kluczowych obszarach polityki pozostaje wysoka.

3.4. Jak stwierdzono we wcześniejszej opinii ⁽²⁾, EKES popiera propozycję Komisji, by państwa strefy euro koordynowały swoją politykę fiskalną z polityką pieniężną EBC. Koordynacja w tym zakresie jest istotna dla wspierania polityki pieniężnej, która byłaby w stanie skutecznie zahamować inflację w ramach spójnego podejścia, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że obecna inflacja jest częściowo spowodowana znaczącymi zakłóceniami i brakami po stronie podaży.

3.5. Jeśli chodzi o ceny energii, EKES podkreśla istniejącą niepewność pod względem zagrożeń geopolitycznych i związanych z dostawami energii. Ceny utrzymują się na rekordowo wysokim poziomie, choć wydaje się, że są bardziej zrównoważone niż w przeszłości. UE powinna zatem jeszcze aktywniej dążyć do szerszej dywersyfikacji dostaw energii i zmniejszenia zależności od importowanych paliw kopalnych w ramach już rozpoczętego procesu transformacji ekologicznej.

3.6. EKES zauważa, że Komisja złagodziła tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji, aby poradzić sobie m.in. ze wzrostem cen w sektorze energetycznym po inwazji na Ukrainę. Dzięki takim środkom możliwe było należyte wspieranie przedsiębiorstw, a zwłaszcza MŚP, w trudnym okresie. Warto jednak zauważyć, że zdolność państw członkowskich do przyznawania pomocy państwa jest bardzo zróżnicowana, co uwidoczniło się w ostatnich latach. Może to mieć negatywny wpływ na konsolidację rynku wewnętrznego, ponieważ niektóre państwa członkowskie dysponują większymi zasobami finansowymi i większą zdolnością do wykorzystania takich środków niż inne. Stopniowe wycofywanie tymczasowych ram, zaplanowane już przez Komisję, powinno zatem doprowadzić do bardziej ukierunkowanych środków o lepszej konstrukcji, wydajności i przystępności cenowej.

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro” (COM(2022) 782 final) (Dz.U. C 140 z 21.4.2023, s. 58).

⁽²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro” (COM(2022) 782 final) (Dz.U. C 140 z 21.4.2023, s. 58).

3.7. EKES odnotowuje zalecenie Rady Ecofin w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro ⁽³⁾, w którym stwierdza się, że w obecnym kontekście „szeroka ekspansja fiskalna w celu wsparcia popytu prawdopodobnie jeszcze bardziej podsycałaby presję inflacyjną”. W związku z tym polityka fiskalna powinna być odpowiednio zróżnicowana w poszczególnych państwach członkowskich, biorąc pod uwagę odmienną sytuację finansów publicznych tych państw. W tym względzie odpowiedzialna konsolidacja budżetowa będzie wspierać politykę pieniężną, umożliwiając EBC przyspieszenie procesu obniżania stóp procentowych.

3.8. Jednocześnie potrzebne są ukierunkowane i tymczasowe środki polityki fiskalnej, by udzielić wsparcia przedsiębiorstwom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, zwłaszcza z perspektywy utrzymania miejsc pracy i kapitału ludzkiego, z jednoczesnym zachowaniem sygnałów cenowych i zapewnieniem zachęt do ograniczania zużycia energii. Należy również odpowiednio wspierać poziom inwestycji w badania, rozwój i innowacje z myślą o stymulowaniu wzrostu gospodarki realnej, wzroście wydajności i utrzymania konkurencyjności. W tym względzie kluczowe znaczenie ma ścisła koordynacja reakcji politycznych między państwami członkowskimi.

3.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje wnioski ustawodawcze Komisji ⁽⁴⁾ dotyczące reformy zarządzania gospodarczego w UE po raz pierwszy od czasu kryzysu finansowego. Nowe przepisy mają na celu wzmocnienie zdolności obsługi długu publicznego i promowanie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu we wszystkich państwach członkowskich poprzez reformy i inwestycje. EKES zauważa, że aby reforma ram została uwieńczona powodzeniem, decydujące znaczenie będzie miało poczucie odpowiedzialności państw członkowskich za ten proces i ich zaangażowanie, a także skuteczność nowych przepisów.

3.10. EKES przyjmuje do wiadomości plan Komisji dotyczący utrzymania wartości referencyjnych odnośnie do stosunku deficytu do PKB na poziomie 3% i stosunku długu do PKB na poziomie 60%, jednak podkreśla, że plany fiskalno-strukturalne muszą zapewnić osiągnięcie tendencji spadkowej relacji długu do PKB lub pozostawanie tej relacji na ostrożnym poziomie. Koncentrowanie się przez Komisję na wydatkach pierwotnych netto jako głównym parametrze oceny w ramach nowego sposobu zarządzania gospodarczego jest również popierane ⁽⁵⁾. Jednocześnie EKES obawia się, że inwestycje publiczne mogą być zbyt ograniczone w nowych ramach. W związku z tym apeluje o możliwość priorytetowego traktowania inwestycji publicznych ukierunkowanych na pobudzenie transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także w dziedzinie obronności.

3.11. Komitet przedstawił stanowisko w sprawie wniosku Komisji Europejskiej dotyczącego zarządzania gospodarczego w opinii ⁽⁶⁾, w której poparto ustanowienie zróżnicowanych krajowych ścieżek zapewniających stabilność finansów publicznych za pośrednictwem planów fiskalno-strukturalnych w oparciu o kompromisy wynegocjowane między organami unijnymi i krajowymi. EKES uważa, że odpowiedzialność krajowa za te zobowiązania w ramach bardziej demokratycznej koncepcji zarządzania gospodarczego UE wymaga większego zaangażowania parlamentów narodowych oraz władz lokalnych i regionalnych, a także udziału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w formalnych procesach konsultacji.

3.12. EKES z zadowoleniem przyjmuje względną odporność rynku pracy, o której świadczą najnowsze dane, podkreślając jednocześnie swoje zaniepokojenie powszechnymi trudnościami, z jakimi borykają się przedsiębiorstwa przy zatrudnianiu wykwalifikowanych pracowników ⁽⁷⁾. W związku z tym Komitet podkreśla kluczowe znaczenie szybkiego wdrożenia zaleceń zawartych w sprawozdaniu na temat zatrudnienia i kwestii społecznych w Europie w sprawie rozwiązania problemu niedoboru siły roboczej i wykwalifikowanej siły roboczej w UE ⁽⁸⁾.

⁽³⁾ Zalecenie Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, 6 stycznia 2023 r.

⁽⁴⁾ Nowe przepisy dotyczące zarządzania gospodarczego dostosowane do przyszłości.

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: »Komunikat w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego«” (COM(2022) 583 final) (Dz.U. C 146 z 27.4.2023, s. 53).

⁽⁶⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylającego rozporządzenia Rady (WE) nr 1466/97” [COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)], „Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1467/97 w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu” [COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)] oraz „Wniosek dotyczący dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę Rady 2011/85/UE w sprawie wymogów dla ram budżetowych państw członkowskich” [COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)] (Dz.U. C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj>).

⁽⁷⁾ *Survey on the access to finance of enterprises* [Ankieta w sprawie dostępu przedsiębiorstw do finansowania] (SAFE).

⁽⁸⁾ Commission report finds labour and skills shortages persist and looks at possible ways to tackle them.

3.13. Ze względu na utrzymującą się inflację i jej negatywny wpływ na płace realne EKES uważa, że partnerzy społeczni i rządy powinny negocjować i uzgadniać krajowe pakiety na rzecz dochodu w celu zmniejszenia inflacji bez osłabiania inwestycji i wzrostu oraz że te pakiety powinny iść w parze z ukierunkowanymi środkami wspierającymi słabsze grupy ludności⁽⁹⁾.

3.14. Jak wspomniano powyżej⁽¹⁰⁾, zdecydowanie zaleca się szybkie wdrożenie dyrektywy w sprawie płacy minimalnej we wszystkich państwach członkowskich, tak aby stworzyć rynek pracy, który będzie zarówno silny, jak i sprawiedliwy, i będzie zachowywał siłę nabywczą wynagrodzeń w trudnym okresie wysokiej inflacji. Skuteczne i ukierunkowane działania podejmowane przez państwa członkowskie przy wdrażaniu dyrektywy stają się w tym względzie kluczowe i mogą prowadzić do większej konwergencji w całej UE.

3.15. EKES uważa, że niedawny kryzys bankowy w USA oraz przypadek Credit Suisse w Europie uwypuklają znaczenie szybkości w ograniczaniu ryzyka efektu domina i utraty zaufania inwestorów i deponentów w przypadku kryzysów bankowych. Pojawiła się również potrzeba elastycznego opracowywania rozwiązań w poszczególnych przypadkach. Z tego względu EKES – jak wskazał w swojej poprzedniej opinii⁽¹¹⁾ – docenia niedawną kompleksową inicjatywę Komisji mającą na celu ukończenie prac nad ramami prawnymi dotyczącymi zarządzania kryzysowego i gwarantowania depozytów (CMDI), ponieważ postępy w tworzeniu unii bankowej mają kluczowe znaczenie dla wzmocnienia europejskiego jednolitego rynku w interesie podatników i przedsiębiorstw. Pewne poważne obawy wynikają jednak z braku nadzoru EBC nad istotnymi częściami systemu bankowego UE. Problem ten można przynajmniej częściowo rozwiązać poprzez szybkie zatwierdzenie i wdrożenie przepisów dotyczących ram zarządzania kryzysowego i gwarantowania depozytów (CMDI).

3.16. Wdrażanie RRF jest na zaawansowanym etapie. Niezwykle ważne jest, aby państwa członkowskie skutecznie wykorzystywały dostępne środki, tak aby ulepszyć swoją gospodarkę w obliczu przyszłych wyzwań. Skuteczne wdrożenie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) pozostanie kluczowe w pozostałym okresie. Niezbędne będzie przeprowadzenie dogłębnej oceny skutków finansowanych projektów, tak aby zapewnić ich zgodność z celami długoterminowymi i rzeczywistą zdolność do odbudowy i zwiększania odporności.

3.17. EKES z zadowoleniem przyjmuje wspólne wysiłki EBC i Komisji na rzecz cyfrowego euro, które doprowadziły do opublikowania pakietu cyfrowego euro 28 czerwca 2023 r.⁽¹²⁾ Ambitny i wymagający cel, taki jak cyfrowe euro, mógłby umożliwić modernizację wspólnej waluty zgodnie z rozwojem technologicznym, przynosząc potencjalne korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom w całej UE.

3.18. Gospodarka europejska stoi w obliczu wielu wyzwań związanych z obecnym globalnym spowolnieniem gospodarczym, wysokim poziomem długu publicznego w niektórych krajach, wysoką inflacją i zmianą klimatu. W tym kontekście EKES zwraca uwagę, że potrzebne są skoordynowane wysiłki wszystkich decydentów oraz zaangażowanie odpowiednich zainteresowanych stron w proces decyzyjny dotyczący polityki gospodarczej.

4. Najnowsze wydarzenia

4.1. W dniu 14 września EBC po raz dziesiąty podniósł referencyjne stopy procentowe o 25 punktów bazowych, przy czym główna stopa depozytów osiągnęła 4 %, czyli najwyższą wartość w jego historii. EBC wskazał również, że może to być ostatnia podwyżka. EKES wyraża zaniepokojenie stanem gospodarki strefy euro, ponieważ ten ostatni wzrost, w połączeniu z poprzednimi, już teraz szkodzi i również w przyszłości będzie szkodził i tak słabym perspektywom wzrostu w strefie euro, co w najbardziej pesymistycznym scenariuszu może spowodować stagflację.

⁽⁹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Dodatkowe rozważania na temat rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego 2023” (Dz.U. C, C/2024/871, 6.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/871/oj>).

⁽¹⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro” (COM(2022) 782 final) (Dz.U. C 140 z 21.4.2023, s. 58).

⁽¹¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie przeglądu ram zarządzania kryzysowego i gwarantowania depozytów, które to ramy stanowią krok w kierunku dokończenia budowy unii bankowej” [COM(2023) 225 final] – „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 806/2014 w odniesieniu do środków wczesnej interwencji, warunków uruchomienia procedury restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz finansowania działań w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji” [COM(2023) 226 final – 2023/0111 (COD)] – „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2014/59/UE w odniesieniu do środków wczesnej interwencji, warunków uruchomienia procedury restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz finansowania działań w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji” [COM(2023) 227 final – 2023/0112 (COD)] – „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2014/59/UE i rozporządzenie (UE) nr 806/2014 w odniesieniu do niektórych aspektów minimalnego wymogu w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych” [COM(2023) 229 final – 2023/0113 (COD)] (Dz.U. C 349 z 29.9.2023, s. 161).

⁽¹²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Cyfrowe euro oraz zakres i skutki statusu banknotów i monet jako prawnego środka płatniczego” (Dz.U. C, C/2023/860, 8.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/860/oj>).

4.2. EKES z niepokojem zauważa, że dziesięć kolejnych podwyżek stóp spowodowało już recesję w niektórych państwach członkowskich i może szybko doprowadzić do podobnej sytuacji w innych państwach członkowskich, a nawet w całej strefie euro.

4.3. EKES ma nadzieję, że wskazanie przez prezesa EBC, że stopy procentowe osiągnęły być może najwyższy poziom, sprawdzi się. Z drugiej strony wyraża zaniepokojenie faktem, że stopy procentowe mogą utrzymywać się na wysokim poziomie przez długi czas, aby skutecznie zwalczać inflację. Wyzwaniem dla wszystkich decydentów politycznych staje się obecnie określenie, jak szybko będzie można zainicjować tendencję spadkową stóp procentowych, aby uniknąć zaostrzenia obecnej presji na gospodarkę.

4.4. EKES przyznaje, że perspektywy inflacji pozostają wysokie i należy je jak najszybciej zaradzić temu zjawisku, aby następnie wreszcie móc obniżyć stopy procentowe w perspektywie krótkoterminowej i tym samym ochronić zarówno przedsiębiorstwa, jak i gospodarstwa domowe. Ponadto zachęca zarówno EBC, jak i rządy krajowe do wprowadzenia alternatywnych środków wsparcia i odpowiednich inicjatyw, innych niż zmiany stóp procentowych, w celu skierowania inflacji w najbliższej przyszłości ku tendencji spadkowej, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że niektóre z głównych czynników inflacyjnych to znaczący brak elastyczności, zakłócenia i braki po stronie podaży.

4.5. EKES wyraża też zaniepokojenie stanem gospodarki strefy euro po podniesieniu przez EBC stóp procentowych we wrześniu i stwierdza w oparciu o obecne podstawy gospodarcze, że należy unikać dalszych podwyżek.

Bruksela, 25 października 2023 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego